

**Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 62 hallituksen
esityksestä laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja
31 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunta on 15 päivänä tammikuuta 1991 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 319 laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta.

Sosiaalivaliokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi eduskunnan 22 päivänä tammikuuta 1991 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 140 laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 34 §:n muuttamisesta. Valiokunta on päättänyt ottaa käsiteltäväksi myös eduskunnan 11 päivänä kesäkuuta 1987 valiokuntaan lähettämät ed. Drombergin toivomusaloitteen n:o 878/1987 vp. lasten päivähoitopaikkojen ja vanhusien kotihoitopalvelujen lisäämisestä Uudellamaalla, ed. Hilpelän toivomusaloitteen n:o 888/1987 vp. lasten päivähoitopaikkojen lisäämisestä Varsinais-Suomessa ja ed. Löyttyjärven toivomusaloitteen n:o 958/1987 vp. lasten päivähoitopaikkojen määrän lisäämisestä, eduskunnan 3 päivänä toukokuuta 1988 valiokuntaan lähettämät ed. Jokisen ym. toivomusaloitteen n:o 693/1988 vp. lasten päivähoitolain velvoitteiden toteuttamisesta ja ed. Moilaisen ym. toivomusaloitteen n:o 730/1988 vp. kolme vuotta täyttäneiden lasten päivähoidon ja koululaisten iltapäivähoidon järjestämisestä, eduskunnan 19 päivänä toukokuuta 1989 valiokuntaan lähettämät ed. Hurskainen-Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 531/1989 vp. päivähoitopaikan turvaamisesta alle kouluikäisille lapsille, ed. Rajamäen ym. toivomusaloitteen n:o 598/1989 vp. vuorotyöntekijöiden lastenhoitopalvelujen kehittämisestä ja ed. Rengon ym. toivomusaloitteen n:o 599/1989 vp. vuorotyössä olevien vanhempien lastenhoidon järjestämisestä sekä eduskunnan 11 päivänä touko-

kuuta 1990 valiokuntaan lähettämät ed. Koistisen ym. toivomusaloitteen n:o 714 päivähoitopalvelujen joustavuuden lisäämisestä, ed. Löyttyjärven ym. toivomusaloitteen n:o 727 kunnallisen päivähoitopaikan turvaamisesta kaikille alle kouluikäisille lapsille ja ed. J. Roosin ym. toivomusaloitteen n:o 795 ilmaisen päivähoidon järjestämisestä alle kouluikäisille lapsille.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Mikkola ja ylitarkastaja Raija Vuorento sosiaali- ja terveysministeriöstä, osastopäällikkö Varpuleena Aalto sosiaalihallituksesta, osastopäällikkö Kaarina Ronkainen Kansaneläkelaitoksesta, apulaisosastopäällikkö Rolf Eriksson Suomen Kaupunkiliitosta, taloussuunnittelija Liisa Salonen Suomen Kunnallisliitosta, jaostopäällikkö Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundista, asiamies Mikko Nyssölä Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyöntantajain Keskusliitosta, tutkimussihteeri Kaija Kallinen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalipoliittinen sihteeri Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaaliasiainsihteeri Kai Libäck Akavasta, sosiaalsihteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, osastopäällikkö Marja Tast Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, ammatiasiainsihteeri Ritva Semi Suomen Lastentarhanopettajaliitosta, puheenjohtaja Maarit Topp ja sihteeri Päivi Koivistoinen-Toivonen Lapsen Kotihoito ry:stä sekä osastopäällikkö Ulla Tuomainen Kuopion kaupungin, osastopäällikkö Sinikka Starck Vaasan kaupungin, sosiaalijohtaja Sakari Laari Kouvolan kaupungin, sosiaalijohtaja Veijo Heinonen Savonlinnan kaupungin ja kunnanjohtaja Sauli Ahopeltto Sallan kunnan edustajana.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lasten päivähoitojärjestelyjä kehitettäväksi siten, että perheelle annettaisiin oikeus valita joko kunnallinen päivähoito tai lasten kotihoidon tuki vuoden 1993 alusta lukien alle nelivuotiaan lapsen hoidon järjestämiseksi. Lasten päivähoidosta annettua lakia muutettaisiin siten, että kaikilla sellaisilla perheillä, joissa on alle kouluikäinen lapsi, olisi vanhempainrahakauden päätyttyä oikeus kunnan järjestämään päiväkotitai perhepäivähoitopaikkaan viimeistään vuoden 1995 elokuun alusta lukien.

Päivähoidon järjestämisen osalta esitys liittyy talous- ja tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun vuosille 1990—1991. Uudistukset on tarkoitettu tulemaan voimaan asteittain 1.1.1993 ja 1.8.1995.

Kotihoidon tuesta valtiolle aiheutuvat kustannukset ovat arvion mukaan vuonna 1993 noin 164 miljoonaa markkaa ja kuntien kustannukset samoin 164 miljoonaa markkaa. Esitykseen liittyen valtioneuvosto on 13.12.1990 tehnyt periaatepäätöksen, jonka mukaan tulo- ja varallisuusverolakia muutettaisiin siten, että tuloverotuksessa nykyisin 3—7-vuotiaan lapsen elättämisen perusteella myönnettävä lapsenhoitovähennys muutettaisiin vuodesta 1993 alkaen koskemaan 4—7-vuotiaan lapsen elättämistä.

Lakialoitteessa n:o 140 ehdotetaan lasten päivähoidosta annetun lain ja lasten kotihoidon tuesta annetun lain toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten valtionosuutta korotettavaksi 15 prosenttiyksiköllä vuosina 1992—1995. Työsopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työntekijällä olisi oikeus hoitovapaaseen siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta.

Toivomusaloitteessa n:o 878/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin riittävien määrärahojen osoittamiseksi lasten päivähoitopaikkojen ja vanhusten kotipalvelujen lisäämiseksi Uudellamaalla.

Toivomusaloitteessa n:o 888/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin lasten päivähoitopaikkojen lisäämiseksi ja todellista tarvetta vastaavan osuuden osoittamiseksi Varsinais-Suomen kunnille.

Toivomusaloitteessa n:o 958/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti valmistelisi ja antaisi eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla päivähoitolakia muutetaan siten, että laissa sääde-

tään 20 000 uuden hoitopaikan perustaminen vuosittain, kunnes paikkoja on riittävästi;

että lakiin otetaan säännökset päiväkotien 3—6-vuotiaiden ryhmäkoon pienentämisestä enintään 18:aan ja 1—2-vuotiaiden ryhmäkoon pienentämisestä enintään 10:een; sekä

että lakiin otetaan säännökset hoitomaksujen asteittaisesta alentamisesta ja hoidon maksuttomuudesta sitten, kun paikkoja on tarjolla tarvetta vastaavasti.

Toivomusaloitteessa n:o 693/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisiin toimenpiteisiin lasten päivähoidon epäkohtien poistamiseksi ja lasten päivähoitolain velvoitteiden voimaan saattamiseksi koko maassa.

Toivomusaloitteessa n:o 730/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimiin myös kolme vuotta täyttäneiden lasten päivähoidon ja koululaisten iltapäivähoidon järjestämiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 531/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin, jotta jokaiselle alle kouluikäiselle lapselle turvattaisiin kunnallinen päivähoitopaikka.

Toivomusaloitteessa n:o 598/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus kehittäisi voimakkaasti vuorotyöntekijöiden lastenhoitopalveluja ottaen huomioon kolmivuorotyön erityisongelmat.

Toivomusaloitteessa n:o 599/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin vuorotyössä tai muussa epäsäännöllisessä työssä olevien vanhempien lastenhoito-ongelmien käytännön ratkaisumallien löytämiseksi ja osoittaisi myös siihen tarvittavat määrärahat kuntien käyttöön.

Toivomusaloitteessa n:o 714 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin päivähoitopalvelujen joustavuuden lisäämiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 727 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus pikaisesti valmistelisi eduskunnan käsiteltäväksi esityksen laiksi kaikkien alle kouluikäisten lasten oikeudesta kunnalliseen päivähoitopaikkaan vuoteen 1994 mennessä sekä antaisi eduskunnalle selonteon toteuttamismallista tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 795 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi pikaisesti toimenpiteisiin laati-

akseen perhepoliittisen ohjelman, jolla kaikille alle kouluikäisille turvataan ilmainen päivähoitopaikka vuoteen 2000 mennessä.

Sosiaalivaliokunta pitää perusteltuna ja lapsiperheiden asemaa selvästi parantavana hallituksen esitykseen sisältyviä ehdotuksia alle kouluikäisen lapsen oikeudesta kunnalliseen päivähoitoon ja alle nelivuotiaan lapsen perheen oikeudesta valita kunnallinen päivähoito tai lasten kotihoidon tuki. Valiokunta korostaa perheen valintaoikeutta tukevien järjestelyjen merkitystä siltäkin kannalta, että näin voidaan joustavasti ja erilaiset perhetilanteet huomioon ottaen taata lapsille turvallinen päivähoitojärjestely. Järjestelmien määrällistä ja laadullista kehittämistä on jatkettava.

Sosiaalivaliokunta edellyttää, että hallitus jatkaa lasten kotihoidon tuen kehittämistä laajentamalla tukeen oikeutettujen perheiden piiriä alle kouluikäisten lasten osalta, nostamalla edelleen kotihoidon tuen tasoa lisäten näin perheiden valinnanmahdollisuuksia sekä selvittämällä järjestelmän muita kehittämistarpeita. Lasten hoitojärjestelmien kehittämisessä on luotava entistä paremmat mahdollisuudet ottaa huomioon työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Kaikissa järjestelmissä on otettava huomioon myös suunnitelmat esiopetuksen kehittämiseksi siten, että näin voidaan tukea lasten koulunkäynnin edellytyksiä. Painoa on pantava myös kuntien päivähoidon sellaisille toimintamuodoille, joilla voidaan tukea ja auttaa muun päivähoidon sisällön kehittymistä. Valiokunta korostaa myös eri päivähoitomuotojen yhteensovittamista ja keskinäistä joustavuutta. Kotihoidon tuen piiriä tulee laajentaa ensi vaiheessa koskemaan vammaisia ja pitkäaikaisesti sairaita lapsia.

Kotihoidon tuen ja lasten kunnallisen päivähoidon järjestämisen perheelle aiheuttamien kustannusten tulee olla perheiden kannalta tasapuoliset ja oikeudenmukaiset siten, etteivät maksuihin liittyvät kysymykset tosiasiallisesti ohjaa perheiden valintaa. Muutoinkin on maksujen määräytymisperusteisiin kiinnitettävä huomiota.

Lasten päivähoidon kehittämisessä on kunnille luotava riittävät taloudelliset edellytykset niin, ettei kuntien muiden palvelujen, kuten vanhusten ja vammaisten huollon kehitys vaarannu. Päivähoidon kehittämisen on tapahduttava tasapainoisesti sopeuttaen se kunnallisten sosiaalipalvelujen kokonaisuuteen.

Sosiaalivaliokunnan käsityksen mukaan olisi syytä päivähoitojärjestelmiin liittyen selvittää eri päivähoidon muotojen kansantaloudelliset ja perheiden taloutta koskevat vaikutukset sekä niiden merkitys työvoima- ja tasa-arvopoliitille.

Lasten kotihoidon tuen laajentamiseen liittyen on myös selvitettävä työsopimuslain hoitovapaan jatkaminen siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta.

Lasten kotihoidon tuen nykyinen maksatusjärjestely, jossa kunta myöntää tuen, jonka kansaneläkelaitos maksaa, on tarpeettoman byrokraattinen. Valiokunta ehdottaa selvitettäväksi maksatusjärjestelyt siten, että asian aina käsittelee yksi viranomainen. Yhtenä mahdollisuutena on, että tuki hoidettaisiin kunnan valinnan mukaan joko kunnan omana toimintana tai kansaneläkelaitoksen toimintana.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoite n:o 140 hylättäisiin.

Vielä sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 878, 888 ja 958/1987 vp., 693 ja 730/1988 vp., 531, 598 ja 599/1989 vp. sekä 714, 727 ja 795 hylättäisiin.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Alaharja, Alaranta, Hurskainen, Koistinen, Kär-

hä, P. Leppänen, Mäkipää, Nordman, Paavilainen, Rantanen, Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina ja Väistö.

Vastalauseita

I

Sosiaalivaliokunnan mietintöön n:o 62 hallituksen esityksestä n:o 319 laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta haluamme esittää vastalauseenamme seuraavaa:

Hallitus esittää lasten hoitojärjestelyihin parannuksia esityksessään laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta. Päivähoitolain muutos, jolla turvataan alle kouluikäisten lasten oikeus päivähoitopaikkaan, esitetään tulemaan voimaan vasta 1.8.1995. Se on mielestämme liian myöhään, joten esitämme lain voimaantuloa aikaistettavaksi 1.1.1994.

Perheen oikeutta valita päivähoitopaikka tai kotihoidon tuki esitetään laajennettavaksi alle kolmivuotiaista alle nelivuotiaisiin 1.1.1993 lukien. Vanhempien mahdollisuuksia käyttää hyväkseen alle nelivuotiaisiin laajennettua kotihoidon tukea ei ole turvattu, koska hoitopaikan ikäraja ei ole vastaavasti korotettu. Siksi ehdotamme työsopimuslain 34 §:ää muutetta-

vaksi niin, että työntekijällä on oikeus hoitopaaseen siihen saakka, kunnes lapsi täyttää neljä vuotta.

Kuntien mahdollisuudet tarjota kaikille alle kouluikäisille lapsille päivähoitopaikka ja maksaa kotihoidon tukea nelivuotiaaksi saakka edellyttävät valtion osuuden korottamista. Siksi ehdotamme SVOL:a muutettavaksi niin, että päivähoitolain ja kotihoidon tuesta annetun lain toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin maksetaan valtionosuutta 15 prosentilla korotettuna vuosina 1992—1995.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja

että lakialoitteen n:o 140 1. ja 2. lakiehdotuksen pohjalta hyväksyttäisiin uusi 3. ja 4. lakiehdotus, sekä

että valiokunnan mietintöön sisältyvä 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §, sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä tammikuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (28/85 ja 451/90), sekä

lisätään lakiin siitä 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (698/82) kumotun 31 §:n tilalle uusi 31 § seuraavasti:

11 a ja 31 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 kuitenkin siten, että lain 11 a §:n 2

ja 3 momenttia tulee noudattaa 1 päivästä tammikuuta 1993 alkaen. Lain 31 §:ää sovelletaan kuitenkin lain 11 a §:n 1 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä helmikuuta

1994 ja lain 11 a §:n 2 momentin tarkoittamissa asioissa 1 päivästä heinäkuuta 1992 alkaen. (2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

3.

Laki

väliaikaisesta poikkeuksesta sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettuun lakiin

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä on säädetty sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (677/82) 16 §:ssä, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 29 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1118/83), suoritetaan kunnalle lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) ja lasten kotihoi-

don tuesta annetun lain (25/85) toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin valtionosuus vuodelta 1992—95 korotettuna 15 prosenttiyksiköllä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992.

4.

Laki

työsopimuslain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1970 annetun työsopimuslain (320/70) 34 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 11 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (30/85), seuraavasti:

34 §

Äitiys-, isyys- ja vanhempainloma sekä hoitovapaa

Työntekijällä on oikeus raskauden ja synnytyksen tai lapsen hoidon vuoksi saada äitiys-, isyys- tai vanhempainlomaksi se aika, johon hänelle sairausvakuutuslain mukaan tulevan äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan katsotaan kohdistuvan tai, jollei hänellä ole oikeutta

kyseiseen etuuteen, katsottaisiin kohdistuvan, jos hänellä sellainen oikeus olisi. Tämän lisäksi työntekijällä on oikeus lapsen hoidon vuoksi saada hoitovapaa siihen saakka, kun lapsi täyttää neljä vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993.

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1991

Marjatta Stenius-Kaukonen

Pekka Leppänen

II

Hallitus esittää eduskunnalle antamassaan lakiesityksessä lasten päivähoidosta annetun lain sekä lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamista. Tarkoituksena lakimuutoksilla on se, että lasten päivähoidon järjestäminen kunnan taholta tulee lakisääteiseksi aina oppivelvollisuuden alkuun saakka. Kotihoidon tukea on tarkoitus jatkaa neljään ikävuoteen asti, jonka jälkeen lapsen tulisi siirtyä päivähoitojärjestelmän piiriin tai sitten vanhempien hoitaa lapsensa hoito ilman yhteiskunnan tukea.

SMP katsoo, että päivähoitopaikan takaaminen yhteiskunnan toimesta aina kouluikään asti on oikeasuuntainen toimenpide. Sillä tuetaan lasten työssäkäyviä vanhempia ja tarjotaan samalla lapsille katkeamaton laitos- tai perhepäivähoito oppivelvollisuuden alkamiseen saakka. Mielestämme näin tulee ollakin.

Hallituksen lakiesityksestä käy valitettavan selvästi ilmi se, että sitä on valmisteltu sosiaalidemokraattisten virkamiesten ja ministerin toimesta. Niin yksisilmäisesti se suorastaan pakottaa vanhemmat laittamaan lapsensa kunnalliseen laitos- tai perhepäivähoitopaikkaan. Esitys takaa kotihoidon mahdollisuuden yhteiskunnan tukemana vain neljään ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen ministeri Härmäläisen sanoja lainaten ”lapselle on kehittävämpää joutua hoidettavaksi ammattitaitoisen päiväkotihenkilökunnan kuin omien vanhempien toimesta”.

Tämä sosiaalidemokraattinen holhousperiaate on yksiselitteisesti tuomittava ajatus. Vanhemmilla tulee SMP:n mielestä yhteiskunnan taloudellisen tuen avulla olla vapaa valinnan oikeus siitä, miten he lastensa päivähoidon järjestävät aina kouluikään asti. Tämän takia SMP ei voi hyväksyä annettua lakiesitystä sellaisenaan, vaan haluaa lakiesitystä muutettavan niin, että myös lasten kotihoidon tukea maksetaan aina oppivelvollisuuden alkamiseen asti eli yleensä seitsemään ikävuoteen.

Muuttamalla lakiesitystä haluamallamme tavalla täyteen ahdettujen lasten päiväkotien kuormitus vähenee ja yhteiskunnalle päivähoitopaikkojen perustamisesta koituvista kustannuksista säästyy kymmeniä, jopa satoja miljoonia markkoja. Lisäksi kotiin jäävät äidit useassa tapauksessa ryhtyvät hoitamaan kotonaan myös vieraita lapsia kunnallisina tai yksityisinä perhepäivähoitajina. Näin saadaan myös perhepäivähoitajien määrä merkittävästi kasvamaan.

SMP on lisäksi jo aikaisemmin ehdottanut mm. budjetin käsittelyn yhteydessä, että lasten kotihoidon tukea korotetaan 3 000 markkaan kuukaudessa. Tämän suuruinen tuki olisi riittävä takaamaan vanhemmille taloudellisesti vapaan valinnan mahdollisuuden lastensa päivähoidon järjestämisessä ja olisi yhteiskunnalle kuitenkin laitoshoidoa edullisempi vaihtoehto.

Ehdotan,

että valiokunnan mietinnössä lausuttaisiin seuraavaa:

1) ”Valiokunta edellyttää hallituksen, samalla kun se kehittää lasten päivähoitojärjestelmää ja kotihoidon tukea, huolehtivan siitä, että kotona hoitotyötä tekevien eläketurva kehittyi riittävässä määrin niin, ettei eläketurva jää kohtuuttoman paljon kodin ulkopuolella työtä tekevien eläketurvaa heikommaksi.”

2) ”Valiokunta edellyttää hallituksen antavan eduskunnalle esityksen lasten kotihoidon tuen perusosan korottamisesta 3 000 markkaan kuukaudessa siten, että korotus voi astua voimaan 1.1.1992.”

Ehdotan,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki**lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §, sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä tammikuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (28/85 ja 451/90), sekä

lisätään lakiin siitä 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (698/82) kumotun 31 §:n tilalle uusi 31 § seuraavasti:

11 a §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat valintansa mukaan saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää *seitsemän* vuotta joko kunnan järjestämän 1 momentin mukaisen päivähoitopaikan tai lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukaista tukea.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

31 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki**lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 4 momentti

näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1267/89) ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1112/87), seuraavasti:

1 §

Hoitomuodon valinta

Suomessa tosiasiallisesti asuvan alle *seitsemän*vuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi tämän lain mukaista kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunnan järjestämä päivähoitopaikka.

2 §

Lasten kotihoidon tuki

Lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan tässä laissa alle *seitsemän*vuotiaan lapsen vanhemmille tai muille huoltajille suoritettavaa talou-

dellista tukea, johon kuuluu perusosa, sisaruskorotus ja lisäosa.

5 §

Perusosa

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle *seitsemän*vuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Perusosaa ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

9 §

Tuen maksaminen

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi

täyttää *seitsemän* vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle *seitsemän*vuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

— — — — —

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1991

Lea Mäkipää

III

Sosiaalipolitiikan uudistuksista kotihoidon tuki on parhaiten osoittanut vaihtoehtojen voiman. Kaavamaisuus on kallista eikä palvele tarvitsijoita. Laitospäivähoidolla on välittömien kustannusten lisäksi merkittäviä välillisiä kustannuksia. Lasten sairastelu päivähoitossa aiheuttaa ongelmia perheille ja aiheuttaa yhteiskunnassa tuotannollisia menetyksiä. Kotihoitoa tulee edelleen kehittää niin, että se mahdollistaa kaikkien alle kouluikäisten lasten kotona tapahtuvan hoidon.

Selvitykset ovat osoittaneet, että kotihoidon tuen tason parantaminen lisää selvästi vanhempien halukkuutta hoitaa lasta pidempään kotona. Tällä hetkellä monet vanhemmat joutuvat palaamaan työelämään vastoin tahtoaan tuen pienuuden takia. Kotihoidon tuen laajentaminen ja sen tason korottaminen lisäisi merkittävästi perheiden valinnanvapautta ja mahdollisuutta itse huolehtia lastensa tärkeiden kehitysvuosien kasvatuksesta.

Olemme ehdottaneet, että kotihoidon tuen lisäosan määrää tulisi korottaa perusosan suuruiseksi. Lisäosa tulisi maksaa ilman tarveharkintaa kaikille tukeen oikeutetuille, jotka hoitavat itse lastaan. Lisäksi ehdotamme, että kunnat voivat maksaa vapaaehtoisesti lisätukea, jolloin valtio osallistuu lisäkustannuksiin

SVOL-asteikon mukaisesti. Valtionosuutta maksettaisiin enintään 4 000 markan kuukausittaisen kotihoidon tuen määrään saakka. Mahdollisia sisaruskorotuksia ei luettaisi mukaan laskettaessa valtionosuuteen oikeuttavaa 4 000 markan enimmäismäärää. Mikäli kunnat haluaisivat maksaa vielä suurempaa kotihoiton tukea, ei valtionosuutta yli 4 000 markan menevältä osin maksettaisi.

Edellä esitetyn lisäksi katsomme, että kotona hoitotyötä tekevän henkilön eläke- ja muu sosiaaliturva tulee pikaisesti saattaa kuntoon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietinnön perusteluissa lausuttaisiin:

”Sosiaalivaliokunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että lasten kotihoidon tuen lakisääteisestä laajentamisesta kunnallistaloudelle aiheutuvat lisäkustannukset korvataan kunnille.”

Lisäksi ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki**lasten päivähoidosta annetun lain 11 a ja 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §, sellaisena kuin se on muutettuna 11 päivänä tammikuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (28/85 ja 451/90), sekä

lisätään lakiin siitä 17 päivänä syyskuuta 1982 annetulla lailla (698/82) kumotun 31 §:n tilalle uusi 31 § seuraavasti:

11 a §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Lapsen vanhemmat tai muut huoltajat voivat valintansa mukaan saada siihen saakka, kunnes lapsi täyttää *seitsemän* vuotta joko kunnan järjestämän 1 momentin mukaisen päivähoitopaikan tai lasten kotihoidon tuesta annetun lain (24/85) mukaista tukea.

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

31 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki**lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta 11 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain (24/85) 1 §:n 1 momentti, 2 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 9 §:n 4 momentti

näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1257/89) ja 6 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1112/87), seuraavasti:

1 §

Hoitomuodon valinta

Suomessa tosiasiallisesti asuvan alle *seitsemän*vuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla on oikeus saada valintansa mukaan lapsen hoidon järjestämiseksi tämän lain mukaista kotihoidon tukea taikka lasten päivähoidosta annetun lain (36/73) 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu kunnan järjestämä päivähoitopaikka.

2 §

Lasten kotihoidon tuki

Lasten kotihoidon tuella tarkoitetaan tässä laissa alle *seitsemän*vuotiaan lapsen vanhemmille tai muille huoltajille suoritettavaa talou-

dellista tukea, johon kuuluu perusosa, sisaruskorotus ja lisäosa.

5 §

Perusosa

Perusosan saamisen edellytyksenä on, että perheessä on alle *seitsemän*vuotias lapsi, jota ei hoideta lasten päivähoidosta annetun lain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa kunnan järjestämässä päivähoidossa. Perusosaa ei suoriteta ajalta, jona perheellä on oikeus saada sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa. Jos perheellä ei ole oikeutta edellä tarkoitettuun sairausvakuutuslain mukaiseen etuuteen, ei tukea kuitenkaan suoriteta ennen kuin sairausvakuutuslain mukainen edellä tarkoitettu aika on päättynyt.

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

täyttää *seitsemän* vuotta. Tuen maksaminen lakkaa myös silloin, kun alle *seitsemän*vuotias lapsi siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai tuen saamisen muut edellytykset lakkaavat.

9 §

Tuen maksaminen

Voimaantulosäännös

Tukea maksetaan siihen saakka, kun lapsi

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1991**Juhani Alaranta****Matti Väistö****Annikki Koistinen**